

SOCIOLOGIE ROMÂNEASCĂ

Director D. GUSTI

Anul II Nr. 1

Ianuarie 1937

Despre știința națiunii românești și serviciul social obligator al studențimii.

CUVANT DE RĂSPUNS CĂTRE STUDENȚII FACULTĂȚII DE FILOSOFIE ȘI LITERE DIN BUCUREȘTI CU PRILEJUL SĂRBĂTORIRII A 25 DE ANI DE ACTIVITATE UNIVERSITARĂ ÎN ZIUA DE 27 IANUARIE 1937.

Cred că nu mi-ați lua în nume de rău, și poate ași face un serviciu fine-reții Dv., dacă ași scruta cu o analiză intimă experiența acestor douăzeci și cinci de ani și ași stabili în fața Dv. regulele, care m'au călăuzit dealungul lor.

Ceiace hotărăște soarta unei vieți nu sunt numai puterile intelectuale ale cuiva. Nu este numai pregătirea mai mult sau mai puțin mare a cuiva și nu sunt nici numai împrejurările externe. Ceiace hotărăște soarta unei vieți este altceva: este diabolicul lui Socrate, este credința într'un scop căruia ți-ai închinat viața. Această credință este o putere de neînvins.

Este credința într'un scop luminos și neclintit, pe care îl urmărești cu îndrăzneală. Ea te ajută să înlături toate piedicile, să înfrunți toate primejdiiile, să ții piept tuturor dușmăniilor. A o avea este regula de viață care te păzește, și m'a păzit și pe mine, de numeroase primejdii. Datorită acestei prime regule de viață n'am căzut victimă și nu m'a prins vraja unui romantism generos și vaporos, formulă simplă, abstractă, care subjugă viața și de multe ori o face să devină sterilă. În acelaș timp însă n'am căzut victimă nici unui criticism steril nefiind preocupat de ce face altul, ci dând toată atenția la ceace trebuie să fac eu.

Am urit două lucruri: diletantismul amabil și erudiția pretențioasă, searbădă, de pură bibliotecă. Există desigur o răspundere a muncii științifice. Dacă există însă o viață a cărții, există nu mai puțin și o carte a vieții. Și a ceti în cartea vieții este tot atât de important, ca și a cunoaște viața cărții.

Am eșit din bibliotecă după ce am trăit și eu ceiace numea Taine „beția delirantă” a bibliotecii și a cărților din bibliotecă. Am trăit și eu această beție, dar am eșit în larg să verific ce este adevărul și aceasta m'a dus la o concepție realist-critică constructivă. Mi-a dat Dumnezeu un bun simț realist, sănătos și o concepție idealistă sigură. Am practicat idealismul, dar totdeauna isvorit și legat de însușirile firești, de nevoile firii. Și am eșit în largul vieții. Dar unde? În largul vieții sociale românești.

Așa am ajuns la o altă regulă care vrea să formuleze o datorie socială a omului de știință, acea a intelectualului de a practica **cultul științei pentru știință**, dar de a cultiva în acelaș timp și știința pentru țară. Și atunci iată-mă de atâția ani de zile împreună cu iubiiți, stimații și apreciații mei studenți din semi-

74500

nar, câte o lună, o lună și jumătate, într'un sat din atâtea și atâtea regiuni deosebite ale țării, pentru a verifica întâi știința dobândită pe catedră și în bibliotecă, și pentru a aplica apoi această știință, a creia o știință națională sociologică românească, pentru a creia ceia ce numim noi *sociologia națiunii românești, știința națiunii românești*. Iată un lucru de altfel foarte greu, pentru că națiunea nu este ceva fragmentar, pe care s'o poată cineva studia în cămăruța lui, bunăoară din punct de vedere folkloristic, altcineva din punct de vedere istoric, un altul din punct de vedere geografic. Națiunea este ceva viu, ceva unitar, ce trebuie înțeles și priceput ca atare, ca unitate, și aceasta trebuia făcută în colaborare. Deaceia am făcut apel la colaborare, la colaborarea studenților dela toate facultățile și mai târziu dela toate universitățile, la colaborarea colegilor de universitate și a colegilor intelectuali din toate ramurile, pentru ca împreună, umăr la umăr, să putem să creiem știința națiunii. **Nici o reformă nu se poate face decât pe baza unei cunoașteri temeinice.**

Adevăratul patriotism nu este patriotismul verbal sau patriotismul legislativ, ci este patriotismul acesta temeinic, când faci știință românească și pe baza științei românești propui reforme românești.

Această convingere ne-a împins să mergem cu multă îndrăzneală mai departe și să preconizăm pentru acest tineret o îndatorire grea, pe care sunt însă sigur că o va duce până la capăt, am avut dovada până acum, și anume **obligativitatea cercetărilor naționale științifice românești.**

Prin faptul că cineva și-a luat o licență sau un doctorat, indiferent la ce facultate, el nu și-a terminat îndatorirea lui față de știință, față de știința națională și față de universitate, ci el este obligat după aceea să lucreze mai departe, în cadrul unui sistem și a unei metode riguroase, în serviciul cunoașterii țării.

S'a spus, se spune și se va spune că acestea sunt lucruri cari cer sute de ani. Unii spun chiar că pentru creierea unei sociologii a națiunii românești ar fi nevoie de mii de ani. Dar acestea sunt lucruri pe care le spune cine nu-și dă seama de **forța mare, magică a organizării**. Prin calculele pe care le-am făcut, le-am publicat, le voi mai publica și asupra cărora voi insista, cu privire la concentrarea imensă, gigantică a tuturor forțelor științifice ale țării, din toate domeniile, am constatat că noi putem să avem această mare știință națională românească în patru, cinci, **sau, dacă vreți șase ani**, dar o vom putea avea, gata să punem la dispoziția reformei statului și în slujba viitorului neamului, un material de documentare, cu care omul de stat să poată să opereze într'adevăr și să poată să propună reforme, așa cum nu s'a putut face până acum, pentru că nu aveam această știință națională românească. Deci, **se impune obligativitatea cercetărilor de cunoaștere a țării, de cunoaștere a neamului.**

Dar dacă știința contractează **obligații naționale științifice**, ea contractează în același timp și **obligații naționale etice.**

Știința, și o știm noi cei care am lucrat pe teren, și nu poate s'o știe decât cel care a lucrat pe teren, înseamnă solidaritate cu nevoile pe care le constăți. Știința înseamnă simpatie adâncă cu aceste nevoi, înseamnă tendința de a îndruma totul pentru a înlătura răul și pentru a ajuta, pentru a pune umărul, pentru a contribui la înălțarea și inobilarea a ceia ce s'a văzut și a ceia ce s'a cercetat. **Cele mai frumoase și mai neuitate momente din viața mea au fost cele, pe care le-am petrecut o lună sau o lună și jumătate într'un sat românesc.** Căci am descoperit acolo o viață, care este de o noblețe, de o însemnătate și de o valoare, pe care nu poate s'o prețuiască decât cine o cunoaște temeinic.

Noi simțeam înclinarea irezistibilă să cunoaștem bine și exact satul acesta virtual, pe care-l avem acolo și pe care nu-l are altă țară, nu-l are alt neam, care rămâne însă părăsit, neocupându-se nimeni de el.

Atunci am pășit iarăși cu o egală îndrăzneala la o altă formulă, care este un complement, de lămurire, o adăugire la obligativitatea cercetării națiunii românești. Este o altă obligativitate, de natură etică și politică-socială: serviciul social obligator la sate pentru oricine vrea să profeseze în țara românească, pentru doctori înainte de a practica medicina, pentru preoți înainte de a solicita parohie, pentru învățători și profesori înainte de a obține catedra, pentru orice licențiat, dela orice facultate, pentru toată lumea. Șase luni să binevoiască să-și îndeplinească această datorie către țară și către neam orice intelectual din largul țării românești.

Toate aceste reguli despre care v'am vorbit, reguli călăuzitoare ale vieții mele, au introdus în activitatea mea o lumină clară, prin care am văzut limpede ținta pe care mi-o propusesem. Ceiace a făcut însă ca drumul acesta de 25 ani să fie un drum vesel, dacă vrei plăcut, senin și încântător a fost căldura care m'a animat la drum, a fost o înclinare naturală, iubirea pentru o activitate curată, desinteresată, întreagă, pentru știință, pentru știința aplicată la sate, pentru satean, pentru țară și pentru tineretul universitar. Căci ceiace am iubit mai presus de orice în acești 25 de ani a fost tineretul universitar. Lui i-am dat tot ce am avut mai bun și mai scump și care, trebuie să recunosc, mi-a dat și el tot ceiace a avut mai bun și mai scump.

Bucuriile studențimii au fost și bucuriile mele, durerile studențimii au fost și durerile mele. De aceia de foarte multă vreme am propus prima încercare de organizare temeinică a tinerimii universitare, propunere care din nenorocire însă n'a avut răsunetul dorit. A fost creiarea Oficiului Universitar dela București.

Am fost de curând la Paris pentru organizarea pavilionului românesc la expoziția internațională de acolo. Am fost invitat să iau parte la încheierea congresului internațional privitor la șomajul intelectual studentesc. A fost o discuție care s'a rezumat în primul rând la un banchet. Am avut marea cinste să stau alături de Ministrul francez al Instrucției. Acolo se vorbea tot timpul de șomaj și se propunea ca ceva senzațional, să se facă statistici și ancheti asupra vieții studentești, pentru că această problemă a șomajului, mai gravă în alte părți decât la noi, nu poate să fie tratată decât pe bază de anchete și informații statistice.

În 1924, când am creiat Oficiul Universitar, am pus în programul acestuia ca un punct esențial ancheti asupra vieții studențești, iar când am fost Decan, am făcut aci la Facultate, o asemenea anchetă, ale cărei rezultate le găsiți publicate în volumul omagial al Arhivei pentru Știință și Reformă Socială. Ceiace se spunea la Paris acum că este necesar de făcut, noi am făcut încă de atunci. Am preconizat apoi Serviciul de asistență studentească, care să procure studentului posibilități de plasare, de câștig, locuință etc. Am preconizat apoi o librărie, care să procure studenților cursuri cât mai eftine. Am propus și s'a creiat o cooperativă. Am propus o mare ofensivă de asistență sanitară, pentru că nu este timpul și locul să vă spun, ce am văzut în calitate de decan și în ce măsură este răspândită boala printre studenți. Ei nu-și dau seama: tinerețea îi face să creadă că înving totul. Cine are însă părul alb, are și răspunderea pentru viața studentească din toate punctele de vedere. M'am gândit la asistența medicală, care funcționează și acum, dar pe care vroiam s'o organizez cu totul altfel. M'am gândit în sfârșit la orientarea profesională și de studii. Am preconizat un fel de bursă a muncii: trebuie adică să știe studentul înainte de a se înscrie la universitate ce perspective îi oferă fiecare facultate, dacă găsește sau nu, după terminarea studiilor, locuri libere? De ce să devină șomer, de ce să facă studii, cu enorme sacrificii pentru a ajunge la o diplomă, pe care s'opună în buzunar, fără s'o poată întrebuința?

La aceasta ne-am gândit în 1924. Zic: „ne-am gândit“, pentru că n'am fost numai eu, ci a fost seminarul, care a făcut un întreg program de reformă a vieții studentești, concretizat apoi în acest Oficiu Universitar.

Dece spun toate acestea? Ca să vă arăt că, prin metoda noastră de lucru real'stă, critică și constructivă, am căutat ca, din sentimentul de iubire pentru studenți să aplicăm și să creiem o instituție spre binele eficace al lor.

Studenților care au lucrat în seminariile mele le datorez stimularea la mai tot ceiace am făcut în știința sociologiei.

Studenților, care au lucrat în campaniile monografice le datorez în cea mai mare parte că am început să lucrez la punerea unei pietricele cât de modestă la clădirea acestui imens edificiu al științei națiunii românești.

Studenților le datorez că, din imboldul înalt al Celui care-i iubește și-i înțelege mai mult ca oricine, **al Majestății Sale Regelui**, metoda directă monografică, a putut să capete un compliment prin acțiunea directă, culturală la sate.

Datorez deci colaborării studențești întregul meu program științific și întregul meu program cultural și politic, în sensul superior al cuvântului.

Și dacă este așa, să-mi îngăduiți să spun, că aici nu este o sărbătorire a profesorului Gusti, ci o *sărbătorire a studențimii române*, care a înțeles timp de 25 ani, și la Iași și aici, așa cum s'a perindat generații după generații, să secondeze pe profesor, să devină colaboratoarea profesorului.

Deaceia, vă rog să-mi dați voie să vă invit acum la sărbătorirea acestui element atât de scump, fără care activitatea mea n'ar fi dat roade, la sărbătorirea studențimii române, în special a celei dela facultatea de Litere, atât dela Iași cât și din București.

O astfel de manifestație caldă, sinceră, curată, ca acea de astăzi la care participă studenții tuturor secțiilor Facultății, înviorează sufletul și oțelește voința pentru o nouă activitate și mai concentrată și mai îngrijită, dacă se poate și mai rodnică decât cea de până acum. Dar, și pentru această activitate viitoare, ca și pentru cea de 25 de ani de până acum, primesc cu oarecare melancolie și surâs urarea care mi se face să mai dureze încă 25 de ani, căci cine poate cunoaște secretul zeilor? rămâne, cred că și a dvs., nu numai a mea, o singură maximă, o răsturnare a filosofiei antice, care spune că „omul este măsura tuturor lucrurilor”.

Cu toții, și aceasta îmi va călăuzi pașii și ai mei în viitor, ca și până acum, câți îmi va mai da Dumnezeu, și ai dvs., mulți înainte încă, să spunem: nu „omul este măsura tuturor lucrurilor”, ci **„patria este măsura tuturor lucrurilor”**.

D. GUSTI

